

Besedilo in skica: Andrej Strgar

Ureditev predvrta nam je resnično izziv, saj je v naših predstavah pojem vrta zasidran kot nekaj izključno našega, kamor imajo drugi vstop samo z našim dovoljenjem – tudi za opazovanje.

Predvrt kot del javnega prostora

Po funkciji pa je to le redko del vrta, ki je namenjen izključno nam. V predvrtu težko pijemo kavo, beremo knjigo ali se celo sončimo. To so zelo osebne stvari, ki jih radi počenjamo v zasebnem krogu in temu je namenjen bivalni vrt.

Zahtevna naloga za strokovnjaka

Ureditev prostora med robom ceste in vhodom v hišo je zahtevna naloga. Na eni strani ga je le redkokdaj dovolj za prevozna sredstva domačih in gostov, saj pločnik in cesta navadno nista namenjena parkiranju, porabiti celotno površino za avtomobile in jo tlakovati pa je kar nekako podcenjujoče do pešcev, pa tudi oblikovno je taka ureditev pred stanovanjsko hišo

vprašljiva. Po drugi strani pa zelenica ni uporabna v smislu bivanja. Tako je ta del vrta kljub zasebnemu lastništvu napol javni prostor, saj naj bi se vizualno vklopil v okolico. Za skladno ureditev takega prostora je poleg lastnikovih želja in potreb treba upoštevati tudi širše okolje, celovito ureditev naselja. Na tem mestu se vedno pojavi vprašanje razmejitve cestnega prostora od domačega vrta. Najpriročajša in tudi najpogostejša rešitev so različne vrste ograj. Pri tem ni enotnega pravila o višini, izbiri gradiva in načinu postavitve. Posebno na podeželju, kjer so objekti med seboj sorazmerno oddaljeni, velikokrat sploh ni močnih razmejitev, v bolj strnjjenih pozidavah pa je vrt brez ograje bolj izjema kot pravilo.

Predvrt v naselju vrstnih hiš

Današnja ureditev predstavlja tako izjemo. Predvrt se nahaja v naselju vrstnih hiš. V nizu so po tri hiše, ki so z glavno ulico povezane s 5 metrov široko cesto. Širina komaj zadošča, da se izognemo na cesti parkiranemu avtomobilu. K občutku utenjenosti pripomore še 2,2 metra visoka ograja vrta sosednjega niza hiš in majhen odmik stavb od roba ceste. Problemu parkiranja se je pridružila še severna lega predvrta, ki je izrazito neugodna za lepo in negovano trato. Vse je že kazalo na popolno popločenje prostora, vendar je na koncu le prevladala želja po ureditvi predvrta, ki ne bo namenjen samo avtomobilom.

V predvrtu je že rasel stebrasti gaber, katerega krošnja se pričinja zelo nizko. Z odstranitvijo spodnjih vej smo sprostili

pogled proti hiši in po celotni ulici. Prostor neposredno ob hiši smo prekrili s prodniki. Sivobela barva pranega in sortiranega rečnega peska daje sicer temnejši severni strani hiše svetlobo. Ker so prodniki enake granulacije, so po pojavnosti enakovredni tratni ploskvi. Dominantno prostorninsko vlogo pri ureditvi imajo večje skale, ki ležijo na prodnati podlagi. Od nje se razlikujejo tudi po temnejši barvi.

Pod prodniki je vrtnarska pletenina, ki prepušča vodo, preprečuje pa rast plevela. Na območju prodnikov so posajene rastline. Za okvir ureditve sem uporabil na kroglo strižene pušpane in vednozeleno travo. Mehkobo vnašajo okrasne trave. Njihov čar je ravno v spreminjanju. Najmogočnejše so konec poletja in jeseni, medtem ko jih spomladi pa tja do srede maja praktično ni. Konec zime jim moramo namreč porezati vsa nadzemna stebela, da lahko ponovno poženejo praktično iz tal. Kot kontrast zelenim tonom trate in rastlin se v poletnih mesecih pojavijo rožnatordeči cvetovi pokrovnih vrtnic.

Javni in zasebni prostor

Ureditev predvrta je vedno zahtevna naloga tako za naročnika kot načrtovalca. Predvrt je pravzaprav odraz lastnikovega dožemanja javnega in zasebnega prostora. V naši percepciji ti dve komponenti nista vedno tako ostro ločeni kot v zemljiški knjigi, naloga načrtovalca pa je, da prepozna možnost presejanja te meje in skozi načrtovanje vodi naročnika do spoznanja, da je njegov vrt lahko tudi kakovosten del širšega prostora.

